

været diskuteret, og jeg skal nu forsøge at give en ganske kort Skildring af, hvorledes de paagældende Forhandlinger er forløbet.

I Samlingen 1919—20 udtaler Landstingsudvalget enstemmigt, at „naar Staten nu foretager et saadant Skridt“ — det vil sige at forlænge Moratoriet — „bør dette imidlertid af Nationalbankens Ledelse mødes med kraftige Bestræbelser for at forbedre Stillingen, saaledes at Sedlernes Indløsning snarest kan genoptages. Særlig gaar Udvalget ud fra, at der fra Bankens Side føres en forsigtig Dividendepolitik, medens Overskuddet i saa stort Omfang som muligt henlægges til Styrkelse af Sedlernes Kredit. Nærværende Lov betegner et dybt Indgreb i Oktrojen til Bankens Fordel — man maa følgelig forbeholde sig ved eventuel Fornyelse af Loven at søge ændret Fordelingsreglerne for Overskuddet. Naar under Krigen Udbytte-Udligningsfonden er vokset fra godt 1 Million til ca. 18 Mill. Kr., viser ogsaa dette, at Ændring, bl. a. i Statskassens Favør, i saa Henseende turde være ønskelig“. Det var en enstemmig Landstingsudvalgsudtalelse, hvor man altsaa henviste til, at Banken skulde bestræbe sig for snarest muligt at naa til Sedlernes Indløselighed, og samtidig henlede Opmærksomheden paa Nationalbankens store Indtægt og paa Udligningsfonden. Denne Udligningsfonds Historie har siden den Tid været den, at den ved Afslutningen af Nationalbankens Regnskabsaar i 1920 var ca. 16 Mill. Kr., i 1921 var 21 Mill. Kr., i 1922 var 30 Mill. Kr., i 1923 var 30 Mill. Kr. og i 1924 var 28 Mill. Kr. Den Gang Landstingsudvalget udtalte dette, var Nationalbankens Udbytteudligningsfond 18 Mill. Kr. Udvalgsbetænkningen blev motiveret af Landstingsmand Godskesen, der ikke vilde tage noget bestemt Standpunkt med Hensyn til Nationalbankens Ansvar for hele Misøren, men den nuværende Finansminister motiverer det nærmere og siger: „Jeg frygter for, at det Synspunkt for Banken, jeg antydede“ — nemlig at Banken ikke er en privat Forretning, men at den anses for at have visse sociale og samfundsmæssige Hensyn at tage — „ikke er i Stand til at opretholdes, selv med den allerbedste Villie hos Bankens Beundrere, langt mindre hos Bankens Fjender, som der ogsaa findes adskillige af“. Det var fra socialdemokratisk Side, der klarest og tydeligst blev gjort opmærksom paa Nationalbankens Forpligtelser. Spørgsmaalet kom frem igen i Samlingen 1920—21. Venstres Ordfører, Hr. Dalsgaard, anbefalede Forlængelsen af Moratoriet. Den nuværende Finansminister udtalte, at hverken Banken

eller Regeringen havde taget en Smule Hensyn til Landstingsbetænkningen i Fjor, skønt der stadig er stor Fortjeneste, og han fortsætter: Naar Banken saaledes Gang paa Gang kommer til Lovgivningsmagten og forlanger Begunstigelser, maa den ogsaa forstaa, at Staten stiller yderligere Krav til den; han nævnte saa atter Udligningsfonden. Den nuværende Finansminister støttedes fra konservativ Side af Landstingsmand Schovelin, der paa den ham egne Maade kraftigt udtalte, at Nationalbanken havde givet Landstinget et Slag i Ansigtet, og at den i Virkeligheden blæste Landstinget et langt Stykke. Hertil udtalte Dr. Brandes, at han vilde ikke nemt kunne gaa med til at stille Betingelser overfor Banken, som Banken i høj Grad vilde opponere imod, ved at true Banken med, at Lovforslaget ikke blev gennemført. Denne Udtalelse af Dr. Brandes bundede naturligvis i det fuldkomne rigtige Synspunkt, at det var Samfundshensyn, der bevirkede, at vi forlængede Moratoriet, og ikke Hensyn til Banken. Det er egentlig dette, der har været Basis for Venstreregeringens Nationalbankpolitik. Venstre har ved straks at sige: Vi tør ikke stille Betingelser overfor Nationalbanken, vi maa for Samfundets Skyld gaa ind paa disse Moratorielove, ladet Nationalbanken stadig have det afgørende Ord. Det har været Venstreregeringens Stilling gennem alle Aarene, og det kan ikke siges at have hjulpet Venstre i saa Henseende, at dets Presse stadig har været efter Nationalbanken. Udvalget efter denne første Behandling af Forslaget udtaler: „Under Udvalgets Forhandlinger med Nationalbankens Direktion og Repræsentanter har man drøftet Muligheden af, at de hidtidige Henlæggelser til den nævnte Udbytte-Udligningsfond helt eller delvis ændres til Henlæggelser til en særlig Sikkerhedsfond. Fra Bankens Side har man erklæret sig villig til at overveje dette Spørgsmaal“.

Dette blev atter gentaget af det ærede Medlem Hr. Hans Nielsen her i Tinget, og Resultatet blev, at Nationalbanken henlagde 5 Mill. Kr. til en Delcrederefond, som senere blev spist. Ogsaa ved anden Behandling i Landstinget udtalte vor nuværende Finansminister sin Utilfredshed med, at det var alt, hvad man havde opnaaet overfor Nationalbanken. I 1922—23 gik Moratorielovforslaget stille igennem, men i 1923 vokser der ude i Landet en Kampagne op imod Nationalbanken, og den bliver stærkere og stærkere, jo mere vi nærmer os Valgene. Denne Gang kom Forslaget, i alt